

— převzal také povinnosti, s nakládáním spojené, a zejména i povinnost, počínati si při nakládání s péčí řádného obchodníka. Měl tedy především prozkoumati, zda dodaný mu vůz se hodí k dopravě cementu. A tu pak měl zvláště si uvědomiti, že cement ztverdne, má-li k němu přístup voda, a stane se neupotřebitelným, a měl proto co nejpečlivěji vyšetřiti, zda jest možno, aby dešťová voda do vozu vnikla. Kdyby byl odesílatel na to pamatoval, byl by dukladně prohlédl zevnitř vozu střechu vagonu a byl by musil spatřiti ve střeše spáry, jimiž světlo do vozu vnikalo a kudy tedy tam i voda se dostat mohla. Správné naložení bylo první podmínkou řádné dopravy a poněvadž odesílatel naložení převzal, měl na ně obrátiti všechen svůj zřetel. Kdyby tak byl učinil, byl by vadu vozu postřehl a mohl žádati dodání jiného vagonu, který by řešenou vadou nebyl zatížen (§ 63,5 žel. dopr. ř.) a teprve, kdyby mu to bylo drahou odepřeno, bylo by lze mluvit o zavinění dráhy, které, jak zjistil soud procesní, nebylo oznámeno, jaké zboží odesílatel právě do tohoto vozu naložiti míní (§ 86 (3) žel. dopr. ř.). Vůz, drahou dodaný, byl bez námitky přijat, nemohla tedy dráha výměnu za jiný nabízet a nemohla ani při převzetí naloženého již vagonu něco k zabezpečení zboží podniknouti, poněvadž spáry z venčí viditelné nebyly a bylo lze je postřehnouti jen z vagonu před naložením. Uplatňovaný dovolací duvod nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) není tedy opodstatněn a nemohlo dovolání proti zcela správně odůvodněnému rozsudku odvolacího soudu vyhověno býti.

Čís. 948.

Nařízení ze dne 9. ledna 1919, čís. 14 sb. z. a n., o zachování služebních poměrů podléhajících zákonu o obchodních pomocnících za války.

»Vojenskou službou« jest rozuměti pouze vojenskou povinnost (do převratu v armádě rakouské, po převratu v armádě československé), nikoliv dobrovolnou službu v armádě cizí (německo-rakouské).

Amnestie presidenta republiky ze dne 22. července 1919, čís. 913 věstníku M. N. O., nedotýká se soukromoprávních poměrů.

(Rozh. ze dne 1. března 1921, Rv I 74/21.)

Žalobce byl před válkou zaměstnán u žalované firmy, počátkem války nastoupil válečnou službu vojenskou, za války dal se aktivovati a zustal po převratu, ač by československým státním příslušníkem, v Rakousku a vstoupil dobrovolně do tamní armády. Teprve dopisem ze dne 20. března 1919 hlásil se k nastoupení služby u žalované firmy, jež jeho služeb nepřijala. Žalobu na zaplacení tříměsíčního služného (§ 5, 6 cit. nař.) procesní soud první stolice zamítl. Důvody: Dlužno zkoumati otázku, zda služba ve vojsku jiného státu má se pokládati za vojenskou službu po rozumu shora citovaného nařízení. Z ducha a tendence nařízení jasně vyplývá, že za vojenskou službu lze pokládati jen vojenskou službu u tohohle státu, ku kterému voják také politicky náleží jako jeho příslušník. Vždyť příslušník určitého státu nemůže podle všeobecně uznávaných pravidel a také podle platných norem našeho státu zbaviti se své vojenské povinnosti ve státě vlastním, poněvadž by se po případě dopustil trest-

něho skutku a na druhé straně není vázán žádnou právní normou k tomu, by v jiném státě, jehož není příslušníkem, nastoupil řádnou vojenskou službu, tím méně, aby vstoupil do svazku nějakého vojenského tělesa nepravidelného. Tendencí citovaného nařízení zajisté není, by poskytovány byly výhody v soukromoprávním ohledu osobám, které by se prohřešily na svých povinnostech vůči státu anebo které své vojenské služby věnovaly státu jinému. V citovaném nařízení mluví se sice důsledně jen o službě vojenské, ale musí se tím, jak z vyličeného již dovozeno, rozuměti vojenská služba vlastního státu a nikoliv státu cizího a zákonodárce patrně považoval to za samozřejmé, takže nebylo potřebí to *expressis verbis* vytýkati. Sluší snad ještě dotknouti se otázky, zda žalobce jakožto příslušník obce H., nacházející se v německé části české země, byl příslušníkem státu rakouského, když v době politického převratu v říši rakouské, tedy koncem října a počátkem listopadu 1918, nebyly státoprávní poměry ve střední Evropě přesně upraveny. V tom směru však stojí a musí soud státi na tom stanovisku, že shora citované nařízení bylo vydáno pro obvod celé Československé republiky a do obvodu tohoto nesporně patří dle rozhodnutí mírové konference také obec H. v okrese broumovském v Čechách a ani v době převratu nenáležela obec ta do obvodu jiného státu, neboť ve faktickém ohledu není nic takového prokázáno a s hlediska mezinárodního práva nelze nic takového odůvodniti. Dle toho, co právě vyličeeno, pokládá soud vojenskou službu žalobcovu po rozumu § 12 cit. nař. za ukončenou dobou rozvratu rakousko-uherské armády, kdy svazek, kterým byl žalobce k jmenované armádě poután, byl fakticky zrušen, tedy počátkem listopadu 1918, kdežto další jeho vojenská činnost vojenskou službou po rozumu cit. nařízení, jak již shora dovozeno, nebyla, to tím méně, ježto, jak jest nesporno, žalobce bez přinucení do této vojenské služby vstoupil, takže nemůže zde jíti ani o případ § 11 čís. 2 cit. nařízení. Dle § 7 cit. nař. jest zaměstnanec povinen po ukončení vojenské služby nastoupiti opět službu u zaměstnavatele, a nastoupí-li jí do 30 dnů, má se za to, že vystupuje. Žalobce sám tvrdí, a jest také prokázáno, že teprve 20. března 1919 se hlásil u firmy k opětovnému nastoupení služby, tedy učinil tak opožděně, to jest po uplynutí 30 dnů po ukončení vojenské služby. Dle toho má se za to, že vystoupil, jeho námezdní poměr jest zrušen a nemá žádných nároků proti žalované firmě. Odvolací soud potvrdil rozsudek prvního soudu z jeho důvodů, k nimž dodal: Je nesporno, že žalobce po převratu, vlastně po rozvratu rakouské armády vstoupil bez přinucení do rakouské národní obrany, která se tehdy tvořila na půdě nynějšího Rakouska, kde v té době byl jako aktivní důstojník. Tuto vojenskou službu nelze pokládati za službu vojenskou ve smyslu ustanovení nařízení vlády Československé republiky ze dne 9. ledna 1919, čís. 14 sb. z. a n., jak správně dovodil první soudce. Tomu nasvědčuje samo znění amnestie presidenta republiky ze dne 22. července 1919, čís. 913 věst. Čs. min. Národní Obrany, na něž se žalobce odvolává. Amnestie ta zní: »Nařizuji, aby proti osobám, jež, majíce domovské právo v některé obci Československého státu, vstoupili do některé říšsko-německé neb rakouské vojenské formace, nebylo pro tento čin trestní řízení zavedeno, nedopustily-li se jiných trestných činů proti Československému státu a vystoupí-li do 1. září z těchto formací, a aby proti takovým osobám již zavedené trestní řízení bylo

zastaveno. Pokud takové osoby byly již právoplatně odsouzeny, promíjím jim trest a právní následky odsouzení.« Z toho plyne, že vstoupení do rakouské formace vojenské bylo vojenským trestným činem a tedy činem nedovoleným, na který se žalobce nemůže odvolávat a odůvodnit jim své soukromoprávní požadavky. On jako příslušník republiky Československé měl po převratu armády rakouské, chtěl-li jako bývalý zaměstnanec žalované firmy proti této z tohoto poměru své nároky odvozovati, hlásiti se do vojenských formací československých a po případném svém propuštění z aktivního svazku vojenského (§ 12 cit. zák.) hlásiti se ve lhůtě § 7 cit. zák. u firmy k nastoupení služby. Poněvadž je nesporno, že teprve dnem 31. března 1919 z vojenského svazku rakouského vystoupil, nevyhověl nijak lhůtě v zákoně předepsané (cit. § 7) a nemůže proto činiti proti firmě nároku dle cit. nařízení. Zmíněnou amnestií byl prominut pouze tam uvedený trest a právní následky odsouzení, nikoliv však následky soukromoprávní. Žalobce se nemůže odvolati ani na čl. II. cit. nař., poněvadž článek ten vztahuje se pouze na zaměstnance, kteří nejsou příslušníky republiky Československé a jimž z ohledů mezinárodních do jisté míry v případě reciprocity se tytéž výhody poskytují jako příslušníkům republiky Československé. Ostatně žalobce sám zažalovaného nároku neuplatňoval, ani již v době platnosti citovaného nařízení, poněvadž žalobce psal dne 17. února 1919 žalované firmě, že klade na to váhu, aby byl zaměstnán u nějaké vynikající firmy a prosí, aby byl veden v evidenci a opět povolán, jakmile nastanou příznivější poměry. Z toho patrně, že žalobce z citovaného nařízení nároku proti žalované firmě pro sebe neodvozoval, nýbrž pouze prosil o opětné přijetí do služeb, až nastanou příznivější poměry.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jest pravda, že nařízení ze dne 9. ledna 1919, čís. 14 sb. z. a n. mluví všeobecně o vojenské službě; avšak pod slovem »vojenská služba« rozuměti tu sluší vojenskou služební povinnost, jak plyne z nadpisu cit. nařízení o zachování služebních poměrů obchodních zaměstnanců za války, z § 2 téhož nařízení, kde se mluví o zaměstnancích povoláných k vojenské službě za války a z porovnání s § 8 zák. o obch. pom. dovolávaným v § 3 cit. nař., který výslovně jedná o vojenské služební povinnosti zaměstnancově. Jest také zřejmo, že vojenskou službou ve smyslu cit. nař. může býti míněna do 28. října 1918 vojenská služba v bývalé rak.-uherské armádě a po 28. říjnu 1918 jen vojenská služba v armádě československé, neboť citované nařízení platné jen pro území republiky Československé nemůže se vztahovati na příslušníky vojska cizozemského. Pro žalobce skončila aktivní služební vojenská povinnost v armádě rak.-uherské dnem 28. října 1918 pokud se týče dnem rozvratu býv. rak.-uherské armády, t. j. počátkem listopadu 1918. Po tomto dni žalobce ani nenastoupil ve lhůtě § 7 cit. nař. resp. § 6 cis. nař. ze dne 29. února 1916 č. 58 ř. z. civilní služby u svého zaměstnavatele ani se nenalézal ve vojenské službě tohoto státu. Poněvadž žalobce naopak po 28. říjnu 1918 a po skončení vojenské služby, nemaje k tomu žádné povinnosti, dobrovolně vstoupil do vojenského svazku cizozemské armády, dlužno za to míti ve smyslu § 7 cit. nař., že ze staré služby civilní vystoupil a nemá proto nároku na

odškodnění. Jest proto také nerozhodno, že se teprve dopisem ze dne 20. března 1919 k nastoupení služby u žalované firmy hlásil, poněvadž toho dne lhůta k nastoupení této služby již dávno uplynula. Na amnestii presidenta republiky ze dne 22. července 1919 čís. 913 nemůže se žalobce odvolávat, poněvadž se tato týká trestního řízení a následků trestního odsouzení, pro soukromoprávní poměr obchodního zaměstnance k zaměstnavateli však nemá významu.

Čís. 949.

Ustanovení § 77 živn. řádu, že lhůta výpovědní jest 14 dní, nebylo-li nic jiného ujednáno, připouští nejen změnu lhůty výpovědní, nýbrž i vyloučení výpovědi dohodou stran.

Ustanovení to platí pro služební (pracovní) poměr dle řádu živnostenského přes donucovací předpis Šu 1164 obč. zák. (n. zn.).

(Rozh. ze dne 1. března 1921, Rv I 131/21.)

Žalobce byl zaměstnán jako zedník u žalovaného stavitele. Úmluvou, již v listopadu 1919 uzavřeli se žalovaným dělníci jeho a k níž i žalobce byl přistoupl, bylo mimo jiné stanoveno, že pracovní poměr může se každého času a každou stranou bez výpovědi libovolně zrušiti. Kolektivní smlouva, uzavřená dne 21. září 1919 v živnosti stavební mezi dělníky a zaměstnavateli ničeho o výpovědi nestanovila. Žalobce byl propuštěn dne 3. ledna 1920 a domáhal se po té, by mu byla vyplacena mzda za 14denní výpovědní lhůtu. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl. **D u v o d y:** Úmluva z listopadu 1919 směřuje proti předpisům uvedeným v § 1154 b) a 1155 obč. zák. V uvážení okolností dlužno dle ustanovení §§ 914 obč. zák. a 915 míti za to, že žalovaný o své újmě a na svou škodu tyto odporující sobě i zákonu úmluvy uzavíral se žalující stranou; platí tudíž ustanovení obč. zák. v §§ 1154 b) obč. zák. a 77 živn. řádu o zákonné výpovědi; proto soud žalobní prosbě vyhověl. Námitka žalovaného, že jest v § 77 živnostenského řádu připuštěna smluvní volnost stran o výpovědi, jest sice pravdivá, leč v konkrétním případě se zřetelem na vyličené shora úvahy a okolnosti není závažnou, hledíc na předpisy občanského zákona. **O d v o l a c í** soud žalobu zamítl. **D u v o d y:** Soud odvolací jest toho názoru, že kolektivní smlouva nemá toho účinku, že by bylo zabráněno jednotlivému členu té které organizace uzavírat s jednotlivým členem organizace druhé, či s druhou smluvní stranou smlouvy kolektivní jinak než ustanovuje tato smlouva kolektivní, která jest smlouvou rázu soukromoprávního, ani žádným zákonem nejsou kolektivní smlouvy obdařeny zmíněným účinkem, pročez z případného ujednání proti smlouvě kolektivní ta která strana smluvní odpovídá toliko své organizaci. V případě tohoto sporu nelze také ujednání onomu odporovati případně se stancvíska § 879 obč. zák. nov. zn., poněvadž v ujednání sporném nelze shledati nic, co by se přičilo dobrému mravu, i kdyby odporovalo smlouvě kolektivní. Tím méně ale lze onomu ujednání odporovat, pakli ujednání to neruší smlouvu kolektivní (není contra kontrakt. collect.), nýbrž týká se toliko předmětu, o kterém smlouva kolektivní ničeho neobsahuje (praeter kontrakt coll.), a skutečně smlouva kolektivní